

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Vyučovaci jazyk	Slovenský jazyk
Vzdelávacia oblasť	Jazyk a komunikácia
Stupeň vzdelávania	Primárne vzdelanie ISCED 1 – variant A
Predmet	Slovenský jazyk a literatúra
Ročník	Piaty
Časová dotácia	8 hodín týždenne 264 hodín ročne
Miesto realizácie	Trieda, knižnica, jazyková učebňa, školská záhrada, verejné priestranstvá nachádzajúce sa v obci.

1. Charakteristika učebného predmetu a jeho význam v obsahu vzdelávania

Vyučovanie slovenského jazyka a literatúry žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je základom celého vzdelávania a výchovy. Zvládnutie výchovno-vzdelávacích úloh slovenského jazyka a literatúry je predpokladom na splnenie úloh ďalších vyučovacích predmetov.

Cieľom vyučovania slovenského jazyka a literatúry je naučiť žiakov jednoducho a zrozumiteľne sa vyjadrovať ústnou a písomnou formou spisovného jazyka, utvoriť u všetkých žiakov návyk správneho hlasného čítania, naučiť ich rozumieť prečítanému textu, z väčšiny žiakov vychovať čitateľov a poslucháčov s kladným vzťahom k literatúre.

Slovenský jazyk a literatúra spája v sebe niekoľko oblastí, ktoré sa navzájom prelínajú a špecifickým spôsobom prispievajú k plneniu cieľov výchovy: rozvíjajú zmyslovú, emocionálnu, vôľovú a rozumovú stránku osobnosti dieťaťa, spoluutvárajú charakter žiaka a spolu s ostatnými predmetmi posilňujú výchovu k vlastenectvu.

Vzdelávací obsah slovenského jazyka a literatúry v 5. ročníku je rozdelený do troch oblastí:

JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA KOMUNIKÁCIA A SLOH ČÍTANIE A LITERATÚRA

V **5. ročníku** jednotlivé oblasti obsahujú:

JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA

- zvuková rovina jazyka a pravopis
- písanie
- významová rovina
- tvarová rovina

KOMUNIKÁCIA A SLOH

- sloh, komunikácia
- ústny a písomný prejav

ČÍTANIE A LITERATÚRA

- technika čítania – čítanie textu, základy čítania s porozumením
- literárna výchova – všeobecné pojmy a základné literárne žánre

2. Cieľ predmetu

- Správne písať „i“ po mäkkých spoluhláskach a „y“ po tvrdých spoluhláskach,
- poznávať obojaké spoluhlásky a pravopis vybraných slov po b, p, m,
- poznávať podstatné mená, učiť sa určovať ich rod a číslo,
- rozlišovať všeobecné a vlastné podstatné mená, učiť sa ich správne písať,
- ústne tvoriť vety s danými slovami,
- písomne dopĺňať a obmieňať vety,
- cvičiť sa v tvorení jednoduchých krátkych textov a rozprávania.

3. Obsah učebného predmetu

A: JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA - 132 hodín

Zvuková, významová, tvarová rovina jazyka a pravopis

Obojaké spoluhlásky, správne písanie „y“ vo vybraných slovách po b, p, m. Podstatné mená - rod a číslo. Poznávanie vlastných mien osôb, zvierat, miest, obcí, hôr, riek (všeobecne známych z najbližšieho okolia). Rozlišovanie všeobecných a vlastných podstatných mien. Nacvičovanie správneho písania vlastných podstatných mien.

Písanie

V spojení s jazykovým vyučovaním si žiaci zdokonaľujú rukopis so zreteľom na svoje individuálne potreby. Zvyšuje sa dôraz na plynulé písanie slov (bez zbytočného prerušovania písacieho ťahu), so zameraním na automatizáciu písacieho pohybu. Dbá sa na dodržiavanie všetkých kvalitatívnych znakov písma, najmä na tvaropis, jednotný sklon a na úpravu písaných celkov. Postupne sa zvyšuje rýchlosť písania. Priemerná veľkosť písmen strednej výšky je 3 – 4 mm, hornej a dolnej dĺžky 6 – 8 mm.

B: KOMUNIKÁCIA A SLOH - 33 hodín

Tvorenie viet s danými slovami (ústne). Výber vhodných výrazov. Dopĺňanie viet (písomne) a obmieňanie slovami zvládnutými z pravopisnej stránky. Pomenovávanie pozorovaných predmetov, javov a vlastnej činnosti (vyjadriť sa o nich).

Odpovede na otázky - 6 hodín

Odpovedanie na otázky podľa obrázkov, na základe vlastných skúseností a čítankových textov. Odpovede postupne tvoria súvislejší celok. Tvorenie otázok k jednoduchému textu.

Reprodukcia - 1 hodina

Reprodukcia kratších textov.

Rozprávanie - 11 hodín

Rozprávanie podľa obrázkov alebo podľa série obrázkov a na základe vlastných zážitkov. Rozprávanie podľa jednoduchej osnovy, ktorú najprv zostavil učiteľ, neskôr za spolupráce všetkých žiakov.

Opis - 7 hodín

Opis spolužiaka, skutočných predmetov alebo obrázkov s dejovými prvkami (ústne).

Formy spoločenského styku - 8 hodín

Požiadanie o informáciu a vedieť podať stručnú informáciu, privítať návštevu a rozlúčiť sa s ňou; blahoželať (k narodeninám, k Novému roku, Dňu matiek – ústne). Napísať pozdrav a blahoželania na pohľadnici (úprava – adresa, dátum, oslovenie, pozdrav, podpis).

C: ČÍTANIE A LITERATÚRA - 99 hodín

Technika čítania

Čítanie primeraných textov správne a s porozumením. Postupné plynulé, vhodne členené a prirodzene intonované čítanie súvetí (sústredovanie sa na významovú stránku viet a odsekov a na porozumenie obsahu textu). Upevňovanie správneho slovného prízvuku, správne klásť

vetný prízvuk. Rozvíjanie a uplatňovanie návykov správneho a ekonomického dýchania, správneho znenia hlasu, starostlivosti artikulácie a spisovnej výslovnosti. Rozširovanie slovných zásob žiakov. Presnejšie rozlišovanie významu slov, vyberať vhodný výraz a správne tvoriť vety, odpovedať na otázky z čítaného a s pomocou učiteľa jednoducho reprodukovať obsah.

Literárna výchova

Oboznamovanie sa s literárnymi textami - hlasným čítaním, počúvaním predčítaného alebo hraného textu. Spájanie obsahu čítaného textu s príslušnou ilustráciou k literárnemu textu, vnímať ju, rozumieť jej. S pomocou učiteľa reprodukovať, prípadne dramatizovať dej rozprávky alebo poviedky. Rozprávať príbeh hlavnej postavy a hodnotiť jej povahové vlastnosti, určiť čas a miesto deja, rozlišovať reálne a nereálne (rozprávkové) prostredie. Rozumieť niektorým ďalším literárnym pojmom a výrazom (bez ich definovania) v súvislosti so skutočnosťou, ktorú tieto pojmy a výrazy označujú, napr.: rozhlasové a televízne relácie, povesť, hádanka, báseň, spisovateľ, časopis. Poézia od detských autorov (napr. K. Bendová, J. Turan, Š. Žáry, F. Hrubín) Rozprávky a dobrodružná literatúra (napr. O. Sekora, A. Tolstoj, J. C. Hronský, J. a W. Grimmovci a iní). Povesti a balady (napr. M. Ďuričková, M. Rázusová-Martáková a iní). Povesti zo života detí (napr. M. Haľamová, J. Šrámková, M. Jančová). Rozprávky, bájky a poviedky o prírode a zvieratkách (napr. R. Móric, Ezopove bájky, V. Bednár)

4. Metódy a formy práce

Počas celého roka sa venuje starostlivosť zvukovej stránke hovorených prejavov žiakov. Do učiva sa zaraďujú lexikálno-sémantické a štylistické cvičenia.

Literatúra odporúčaná na čítanie v 5.ročníku ukazuje krásu sveta, prírody a ľudí. V slovenských rozprávkach sa žiaci oboznamujú s typom národného rozprávkového hrdinu, čítaním moderných rozprávok o zvieratkách si rozvíjajú vzťah k prírode, pri čítaní poviedok o deťoch získavajú poznatky o živote detí v minulosti a v súčasnosti. Pri čítaní poviedok zo súčasnosti poznávajú vzťahy k rodine, v detskom a školskom kolektíve a prebúdzajú sa ich city priateľstva k osobám vo svojom okolí, k deťom vo všetkých krajinách a k dospelým ľuďom na celom svete.

5. Medzipredmetové vzťahy

Základné vedomosti a zručnosti, žiak aplikuje vo všetkých vyučovacích predmetoch, ako je hovoriť spisovným jazykom a vyjadrovať sa správne v krátkych jednoduchých hovorených prejavoch. Básničky, riekanky využívame vo viacerých vyučovacích predmetoch ako motivačný prvok, hlavne na matematike, vlastivede. Základné zručnosti čítania a písania reči sa využívajú vo väčšine predmetov počas celého vyučovania.

6. Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Jazyková komunikácia	Oznamovacia, rozkazovacia a opytovacia veta
		Mäkké spoluhlásky, výslovnosť a použitie vo vete
		Vybrané slová po b
		Rod podstatných mien - stredný, určovanie rodu v texte
		Písanie predložiek pred podstatnými

		menami	
		Opakovanie poznatkov o podstatných mien	
	Literárne žánre		Majka - Tárajka
			Už jeseň chodí pomaličky, drobné lístie padá do vodičky
			Príbeh o zvieratách
			Január
			Mamičkin dar
			Snežienky
			Lastovičky
			O tom ako sa slimák hneval
	Formy spoločenského styku	Požiadanie o pomoc	
	Rozprávanie	Moja rodina	
		Janko Hraško	
Reprodukcia	Ako mráz maľoval okná		
Opis		Moje pracovisko	
		Moja trieda	
Ochrana života a zdravia	Jazyková komunikácia	Písmeno, dlhé a krátke samohlásky	
		Vybrané slová po p	
		Určovanie jednotného čísla podstatných mien a všeobecné podstatné mená	
		Tvorenie viet pomocou slovies a tvorenie viet	
		Opakovanie poznatkov o predložkách, vlastných a všeobecných podstatných mien	
	Literárne žánre		Mýšiatko a ceruzka
			Ovocné sady
			Pravda o líške
			Strýko Viktor a jeho Počítač
			Huňáč medveď
			Ako sa zima našetrila snehu
			Ropuchy
			Išlo dievča
			O Červenej čiapočke
			Oj, leto zelené
	Odpovede a otázky	Cudzí ľudí	
	Formy spoločenského styku		Návšteva
			Stretnutie na ulici
	Environmentálna výchova	Jazyková komunikácia	Dvojhĺasky, rozdelenie spoluhlások a tvrdé spoluhlĺasky
Vybrané slová po b			
Číslo podstatných mien - jednotné a množné			
Literárne žánre			Škola
			Maľovaný svet
			T púčika vyrastie list
			Srnčia mať
			Ako bol Nededko muzikantom
			Deduško
			Biela zima
			Pri štedrovečernom stole
	Zajac		
	Ako psíček a mačička hrali divadlo a		

		Jar	
		Tomáš a Veronika spoznávajú prírodu	
		Čiapka v dlani	
	Odpovede a otázky	Zber lesných plodov	
		Vtáča v zime	
		Sťahovacie vtáky	
	Rozprávanie	Tri prasiatka	
		Kozliatka a vlk	
	Regionálna výchova a ľudová kultúra	Jazyková komunikácia	Zvolacia veta a rovnoznačné slová
			Spodobovanie spoluhlások vo vnútri slova, obojaké spoluhlásky
Vybrané slová po m			
Písanie všeobecných a vlastných podstatných mien			
Opakovanie predložiek v podstatných menách			
Opakovanie poznatkov o vybraných slovách			
Literárne žánre		Jesenná lúčka	
		Stará mať rozpráva o divých husiach	
		Zberateľ	
		Vinše	
		Nedeľa, zvieratka a šport	
		Rozprávka o Kľúčikovom kráľovstve	
		Šibačka	
Formy spoločenského styku		Maminčino pod'	
		Výlet na Ostrý vrch	
		Vieš napísať pohľadnicu?	
		Vieš napísať list?	
Rozprávanie		Blahoželenie k Vianociam	
		Blahoželenie k Novému roku	
Mediálna výchova		Jazyková komunikácia	Vianoce
			Rozdelenie a delenie abecedy
			Slovo - slabika - hláska
			Vybrané slová po m
			Podstatné mená vyhľadávanie v texte a prepisovanie z textu
	Slovesá, pojem a vyhľadávanie v texte		
	Literárne žánre	Septembrová pesnička	
		Ako sa chytá slniečko	
		Deduškova šištička	
		Ako s Huk stratil	
		Carlo spraví drevenú babku a dá jej meno Buratino	
		Princezná na hrášku	
		Žarty	
		Ranená breza	
	Rozprávanie	Koľko je len kvetov	
		Spomienka na prázdniny	
		Najkrajší zážitok	
	Odpovede a otázky	V školskej kuchyni	
		V obchode	
		V supermarkete	

	Opis	Pátranie	
Multikultúrna výchova	Jazyková komunikácia	Výslovnosť tvrdých spoluhlások, použitie vo vete a správne písanie	
		Opakovanie vybraných slov po p, b, m	
		Rod podstatných mien mužský a ženský	
		Podstatné mená s predložkami, písanie a výslovnosť	
			Opakovanie poznatkov o mužskom, ženskom a strednom rode podstatných mien
	Literárne žánere		Princezná Amálka a drak
			Martin na bielom koni
			Ako kapor po prvý raz v živote uvidel prskavky
			O jednej psovine
			Čo priniesla zima zvieratkám
			Drevulienka Snehulienka
			Rozprávka o zbojníkovi
			Sedem salašov Bebekových
			Prvá rozprávka
			Ako sa stal baran bicyklistom
			Vtáčia pomoc
		Postrach hmyzu	
	Rozprávanie	O Červenej čiapočke	
	Popoluška		
Opis	Opis hračky		

7. Učebné zdroje

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov:

Slovenský jazyk pre 5. ročník ŠZŠ

Čítanka pre 5.ročník ŠZŠ

Pracovné listy k slovenskému jazyku pre 5. ročník ŠZŠ

Detské časopisy a literatúra

8. Hodnotenie predmetu

Na hodnotenie predmetu vychádzame z Metodických pokynov č. 19/2015 na hodnotenie žiakov špeciálnej školy. Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého podľa jeho možností a schopností. Snaha každého učiteľa 5. ročníka je pozitívne hodnotiť. V danom predmete sú žiaci priebežne klasifikovaní. Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známami.